

INTRODUCCIÓ 2

EL MÈTODE ESCOLTA I GUIA 2

LA PEDAGOGIA DEL PROJECTE 2

ELS DINAMISMES 5

- Petit Grup 5
- Progrés Personal 7
- Joc Institucional 9
- Fraternitat universal 11
- Compromís 12

QUADRE RESUM: Model Educatiu 14

Introducció

L'educació és un procés que dura tota la vida i que permet el desenvolupament continu de les aptituds de les persones com a individus i com a membres de la societat.

La UNESCO reconeix tres tipus d'educació:

L'educació formal: És el sistema educatiu estructurat en cursos graduats per ordre cronològic, seguint un itinerari establert oficialment des de l'escola primària fins a la universitat.

L'educació informal: És el procés pel qual els individus adquireixen actituds, valors, aptituds i coneixements a partir de l'experiència quotidiana i de les influències i els factors de l'entorn.

L'educació no formal: És l'activitat organitzada amb finalitats educatives emmarcada fora del sistema oficial establert i encarada a oferir uns objectius d'aprenentatge determinats a un públic concret.

L'Informe a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre l'Educació per al segle XXI (UNESCO, 1996), L'Educació: hi ha un tresor amagat a dins proposa el desenvolupament personal i social en els quatre pilars bàsics de l'educació: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a conviure i aprendre a ser.

L'escoltisme i el guiatge, a través de l'educació per a l'acció, permeten desenvolupar de forma integrada i global aquests aprenentatges.

El mètode escolta i guia

Es pot definir 'mètode' com el conjunt de mitjans utilitzats o la sèrie de passos seguits per assolir uns objectius. Quan es parla de 'mètode educatiu' hom es refereix al conjunt de mitjans o la sèrie de passos seguits per educar persones. Quan una organització, amb uns principis o valors propis, utilitza un mètode, ha d'estar basat en aquests principis o valors. En l'escoltisme i el guiatge, els seus valors vénen recollits a la llei escolta i guia, i el mètode s'ha de basar en aquesta.

El mètode escolta i guia és un sistema d'educació progressiva on els infants i joves són els protagonistes del seu propi creixement.

Es parla de sistema perquè això implica que s'ha d'entendre com un grup d'elements interdependents que formen part d'una sola proposta integrada. Per aquest motiu, la paraula 'mètode' s'usa en singular i no en plural, ja que, mentre cadascun dels elements que comprèn es pot considerar un mètode per ell mateix

–i, de fet, altres moviments els hi consideren–, només podem parlar de mètode escolta i guia quan tots aquests elements es combinen en un sistema educatiu integrat. Aquest sistema es basa en la idea de l'educació progressiva.

La proposta educativa de Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya (MEG) necessita una metodologia adequada per aconseguir els objectius educatius que es proposa, una metodologia que defineixi l'estil de fer propi, **l'educació per a l'acció**, que dona importància a la persona i la fa protagonista, perquè a MEG s'entén que és amb l'acció que s'educa. El mètode escolta i guia es basa en la **Pedagogia del Projecte**, que consisteix en la realització de projectes de grup, aplicant-hi uns trets qualitius o dinàmiques concrets (petit grup, joc institucional, progrés personal, compromís i fraternitat universal) que permeten aprendre fent.

La Pedagogia del Projecte

La Pedagogia del Projecte converteix cada individu i cada unitat en protagonista de la seva pròpia acció: descobrir, proposar, escollir, planificar, realitzar i revisar el seu propi projecte. D'aquesta manera, es fa real la idea de l'escoltisme i el guiatge que l'aprenentatge s'ha de fer mitjançant l'observació, l'experimentació i l'activitat, elements bàsics de l'educació activa. El projecte permet l'educació progressiva a partir d'un procés actiu. El projecte provoca situacions d'aprenentatge, planteja reptes que cal superar, obliga a posar en joc les capacitats de la persona i propicia el

desenvolupament de noves habilitats, nous interessos i noves inquietuds.

La Pedagogia del Projecte ofereix el marc idoni per desenvolupar els elements propis del mètode escolta i guia i, d'aquesta manera, contribuir a la formació dels infants i joves que formen part del Moviment Escolta i Guia.

Un projecte és una activitat, una acció, que es vol portar a terme. De fet, la Pedagogia del Projecte, tal com s'aplica a MEG, no és més que una determinada

manera de fer projectes. Aquesta manera de fer projectes prové de l'observació de com s'organitza un grup de nois i noies, de manera natural i espontània, per fer una cosa.

L'escoltisme i el guiatge pren aquesta manera natural d'organitzar-se i de treballar i la dota de contingut pedagògic. La relació i l'organització de grup és una

necessitat psicològica de l'ésser humà en el seu procés de socialització durant la infància i l'adolescència. El projecte dels infants o joves esdevé acció educativa en el moment en què l'equip de caps el dota d'uns objectius i uns valors.

Més enllà dels objectius específics que cada projecte pugui aportar, en tots els projectes que fan les unitats escoltes i guies trobem uns grans objectius educatius.

Els quatre pilars bàsics de l'educació i de l'escoltisme i el guiatge

Aprender a conèixer

Per poder combinar uns coneixements prou amplis i generals que permetin aprofitar totes les oportunitats que ofereix l'educació al llarg de la vida. Cada projecte requereix un conjunt de coneixements necessaris per dur-lo a terme. Aquests coneixements es refereixen tant a aspectes conceptuals com de procediment. Per tant, els infants i joves, a partir dels seus coneixements previs i amb l'orientació dels companys i les companyes i de l'equip de caps, aprofundiran en els àmbits temàtics a què faci referència el projecte. L'escoltisme i el guiatge no presenten uns objectius finalistes en aquests àmbits de coneixement, sinó que pretenen que els infants i joves adquireixin una base cultural sòlida i àmplia que els permeti una comprensió adequada del medi natural i social que els és propi i els faciliti viure-hi de manera autònoma. El projecte permet adquirir els aprenentatges d'una manera activa i vivencial, adequats a cada edat. Així, els infants i joves aprenen de manera significativa els camins de l'aprenentatge, remarcant la importància de comprendre allò que es vol aprendre, que s'ha triat justament per la necessitat d'aprendre-ho.

En aquest pilar de l'educació que és l'*aprendre a conèixer*, la pedagogia del projecte que proposen l'escoltisme i el guiatge permet l'aprenentatge de les múltiples formes d'aprendre que fem servir les persones i els grups, a partir de l'adquisició d'uns coneixements concrets que són objecte d'aquest aprenentatge.

Aprender a fer

Per adquirir una àmplia gamma d'aptituds, per al desenvolupament professional i per a la vida personal, incloses les aptituds que determinen les relacions entre persones i dins un grup.

La realització del projecte requereix l'ús de determinants coneixements per aconseguir la finalitat fixada. La pedagogia del projecte proposa a les unitats

escoltes i guies el repartiment de funcions, responsabilitats i àmbits de decisió, de manera que els infants i joves aprenguin a aplicar un conjunt de coneixements i habilitats, no només de caire tècnic, sinó especialment de caire social. La realització del projecte proposa als infants i joves un marc d'aprenentatge on els coneixements s'adquireixen tot fent-los, i on cal superar els reptes que suposen aquests aprenentatges per tal de sortir-se'n satisfactòriament i aconseguir els resultats previstos. Més enllà d'aquests aprenentatges concrets, els infants i joves aprenen una metodologia que els pot ajudar en tots els aspectes de la seva vida. Aprenen a ser protagonistes de les pròpies accions i a decidir per ells mateixos, seguint un procediment racional que els permeti arribar amb èxit a les fites proposades.

En aquest pilar de l'educació que és l'*aprendre a fer*, la pedagogia del projecte que proposen l'escoltisme i el guiatge permet l'adquisició d'un alt grau de maduresa i d'autonomia personal, així com l'aprenentatge del treball en equip d'una manera cooperativa i solidàriament responsable.

Aprender a conviure

Desenvolupant la comprensió de les altres persones, el reconeixement de la interdependència i les actituds per al treball en grup i per a la resolució de conflictes, a més d'un gran respecte per valors com el pluralisme, la comprensió mútua, la pau i la justícia.

La realització d'un projecte de grup implica una situació educativa idònia per al desenvolupament de les habilitats socials, l'escala de valors, les actituds i els codis de conducta que permetran al grup una bona cohesió i una bona estructuració en què cada persona pugui desenvolupar totes les seves capacitats humanes. Saber escoltar i saber expressar les pròpies opinions amb llibertat i amb la propietat adequada són els aprenentatges bàsics que permetran persones amb actituds de diàleg. Treballar cooperativament

permetrà tothom sentir-se útil en un projecte comú. El coneixement de l'entorn portarà els infants i joves a prendre compromisos personals i col·lectius per a la seva millora qualitativa, projectant així en la societat la capacitat creativa del grup.

En aquest pilar de l'educació que és l'*aprendre a conviure*, la pedagogia del projecte que proposen l'escoltisme i el guiatge permet adquirir una sensibilitat responsable de la persona envers la societat, implicant-se en el treball per la pau, l'entesa i la cooperació social, tant a nivell local com mundial, el respecte per la dignitat i els drets humans, així com la preservació del patrimoni natural.

Aprendre a ser

Per consolidar el caràcter i actuar cada vegada amb més autonomia, criteri i responsabilitat.

El projecte genera una sèrie de situacions que cal afrontar i resoldre si es vol dur a bon terme. Aquestes situacions contribueixen al desenvolupament global i integral de les persones que les viuen, en la mesura que els proposa actuar des de la pròpia creativitat, amb imaginació i lucidesa. D'aquesta manera, la persona va adquirint un pensament autònom i crític, una certa capacitat d'elaborar un judici propi a fi de saber què cal fer en cada circumstància, com s'ha de respondre davant cadascuna de les situacions concretes a què ens enfrontarem a la vida.

La proposta de valors que fa la llei escolta i guia porta a que aquesta capacitat d'autonomia i de criteri serveixi per treure profit de les pròpies aptituds personals i, amb responsabilitat, col·laborar a fer possible un progrés amb rostre humà.

El desenvolupament del projecte

El projecte de grup es duu a la pràctica mitjançant cinc fases: Proposta, Elecció, Planificació, Realització i Revisió. Les fases s'encadenen entre elles i permeten també encadenar diferents projectes. L'equip de caps ha de vetllar pel seu desenvolupament progressiu, sense que calgui fer explícit en cada moment el procés que s'està seguint. Cal adaptar les situacions a l'edat dels nois i les noies, i permetre que les persones vagin aprenent progressivament una manera de fer, un estil de vida, que els sigui útil en qualsevol de les situacions de la seva vida, tant a nivell individual com col·lectiu.

Els infants i joves són els protagonistes en les cinc fases del projecte. Per tal d'aconseguir que aquests escullin bons projectes, els i les caps han de potenciar una bona descoberta, que serveixi, d'una banda, per crear llocs bons que estimulin la imaginació i que permetin que els infants i joves visquin experiències noves i significatives, i de l'altra, per sorprendre'ls amb noves activitats.

En la **Proposta**, cada persona del grup necessita fer l'esforç de pensar i explicar als altres quines coses desitja fer. No és un pas senzill, quan no s'hi està acostumat, el de decidir com es vol omplir el temps lliure; i no tenim massa oportunitats de poder fer tot allò que desitjaríem. Exposar al grup els propis interessos i pensar quines activitats es poden fer conjuntament farà córrer la imaginació i ensenyarà que és possible passar-s'ho bé inventant activitats tant o més que consumint-ne de creades per altri.

Un cop s'ha expressat què es vol fer, arriba el moment de l'**Elecció**. Com a grup, cal posar-se d'acord i prendre la decisió de triar una activitat entre totes les que s'han proposat. El petit grup pot oferir un primer marc on

crear propostes de grup a partir de les idees personals, abans de passar a l'elecció del projecte de la unitat. L'elecció implica un consens, una negociació i un acord de grup, i permet treballar molts valors quan es parla a la unitat de les propostes que entre tots s'han creat.

Un cop decidit què vol fer la unitat, caldrà fer una **Planificació** del projecte del grup, pensar com es portarà a la pràctica aquella idea que ha semblat tan genial i que el grup s'ha compromès a realitzar. Parlar-ne entre tots, preveure els problemes que poden anar sortint i trobar-hi solucions dotarà el grup d'eines de treball interessants.

La **Realització** exigeix una constant presa de decisions col·lectiva. L'organització del grup per tirar endavant un projecte demana la creació d'uns espais de treball i de coordinació, així com d'un repartiment de feines i de responsabilitats que portin a viure una experiència democràtica.

Durant tot el projecte, i també al final, una bona **Revisió** és imprescindible per millorar les tasques, implementar canvis de planificació i aprendre mentre actuem. El paper de l'equip de caps estarà centrat en l'acompanyament del grup i la seva intervenció tindrà especial importància en la motivació prèvia al projecte, en la motivació i suport durant el projecte i en la fase de revisió.

Els dinamismes

Cada grup farà el seu projecte seguint les fases del projecte (proposta, elecció, planificació, realització i revisió) i utilitzarà unes eines o **trets qualitius**: els **Dinamismes**, que permetran orientar cada projecte cap als objectius explicitats a la llei escolta i guia.

Aquests dinamismes són: Petit Grup, Progrés

Personal, Fraternitat Universal, Compromís i Joc institucional.

El coneixement i la posada en pràctica dels dinamismes permetrà que s'assoleixin els objectius dels/de les caps de la unitat tot potenciant que l'infant o jove desenvolupi tot el seu potencial com a membre de la comunitat que participa de manera constructiva i transformadora en la societat.

Petit Grup

Com es defineix aquest dinamisme

El Petit Grup és l'element personalitzador i socialitzador per excel·lència: prou ampli perquè pugui permetre un cert nivell d'organització i un elevat sistema d'intercanvi, però alhora prou reduït perquè cada infant o jove se senti acollit i valorat, pugui trobar el seu lloc, realitzar una funció concreta i aprendre a responsabilitzar-se de la tasca conjunta. El diàleg i les negociacions que sorgeixen en el petit grup permeten la superació de problemes i porten a l'equip a adquirir actituds de col·laboració, respecte, valoració de la diversitat i comprensió. El petit grup és quelcom més que un suport organitzatiu o una manera pràctica i eficient de distribuir la feina. El petit grup potencia que l'infant o jove sigui protagonista i prengui responsabilitats davant del grup.

Quins avantatges ofereix aquest dinamisme

- Permet que cada infant o jove, tot assumint un rol i una responsabilitat, prengui un paper actiu dins la unitat. Cal que els càrrecs o responsabilitats del petit grup siguin útils.
- Facilita la gestió eficaç de la unitat, agilitant la presa de decisions i la consecució del projecte que es duu a terme.
- Permet que l'infant o jove s'impliqui en la resolució dels conflictes que sorgeixen en el si de la unitat i treballi les habilitats necessàries per arribar al consens.
- Permet que els infants i joves treballin en equip i posin en joc les seves habilitats personals, alhora que estableixen lligams personals i comparteixen uns valors i un estil de vida. És un entrenament per al treball cooperatiu.
- La vida en un grup estable permet una convivència més intensa i continuada on s'estableixen relacions entre iguals. A més, facilita l'establiment de lligams més profunds entre els seus membres, la integració de tothom, i que l'opinió de cada un dels membres

de la unitat sigui escoltada.

- El petit grup és un espai de vida, ha de ser estable.
- Cal utilitzar els petits grups, crear espais on aquests puguin desenvolupar-se. Si no, quin sentit té fer els petits grups?
- El petit grup ha de tenir plena autonomia.
- També tenim comitès on els infants i joves s'apunten en funció dels seus gustos, aquí poden aprendre a treballar amb gent que potser no són els seus amics.

Com s'han de constituir els petits grups i com cal gestionar-los

El petit grup, a qualsevol de les edats, per al seu bon funcionament, cal que presenti un equilibri:

- d'edats, entre persones de cada nivell;
- de gènere, compensat entre nois i noies;
- d'aptituds, amb varietat de destreses;
- d'actituds, entre tímids i extravertits, etc., i
- d'experiència o veterania dins l'agrupament.

És molt important buscar la felicitat de tots els membres del petit grup. Per això:

- La formació dels equips ha d'estar basada en les afinitats personals si volem tenir unes certes garanties d'avinença entre els membres que l'integren. És important que els infants i joves puguin aportar propostes i hi diguin la seva respecte a la formació dels petits grups (s'hi han de sentir a gust). Ara bé, cal que aquestes propostes segueixin uns criteris prèviament consensuats entre els infants o joves i els/les caps per fer que els petits grups siguin equilibrats. L'equip de caps ha d'orientar i facilitar la integració de tothom i vetllar perquè els petits grups, tot seguint els criteris consensuats, estiguin equilibrats; que no es creï el grup dels "sense grup". Una de les causes per les quals no funcionen els petits grups és aquesta artificialitat imposada.

- Cal que es trobin a gust en el petit grup per voler treballar junts; per a això, potser cal posar els amics plegats. Si l'individu està a gust en el petit grup, es produeix una suma d'energies amb els companys i les companyes, i el petit grup esdevé motor real del projecte. Si anem contra la naturalitat, la pròpia artificialitat fa que els valors de la diversitat i la companyonia no siguin interioritzats, passant a viure'ls com una cosa aliena i negativa; aleshores és quan els infants i joves no volen treballar en petit grup.
- El primer trimestre es poden fer les activitats en grups que vagin variant, així es van veient les afinitats i els infants i joves veuen amb qui volen anar. A l'inici del segon trimestre (fase de constitució), es fan els petits grups definitius per treballar tot el que queda de curs.

Treball en petit grup versus treball en gran grup

El treball en petit grup permet que tots els infants i joves participin d'una manera activa en el grup. Si en el gran grup ens podem trobar sovint amb un nivell baix de participació o que sempre siguin els mateixos infants i joves els que participen, quan treballem en petit grup, l'infant o jove es troba en un context còmode i segur i guanya confiança a l'hora de fer intervencions.

La presa de decisions en el gran grup acostuma a ser lenta i difícil, perquè el consens és sovint difícil d'assolir. El treball en petits grups i comissions no només agilita la presa de decisions sinó que millora la qualitat del treball i, per tant, del projecte de la unitat.

Progrés Personal**Com es defineix aquest dinamisme**

El Progrés Personal és l'objectiu bàsic de qualsevol intervenció educativa. Els i les caps han d'acompanyar els infants i joves en el seu procés de creixement i aprenentatge individual, aconseguit gràcies a l'acció del grup i a la reflexió i presa de decisions personals.

És el mateix infant o jove qui s'ha de marcar els seus objectius de progrés, que anirà assolint durant els diferents projectes que realitzarà a l'agrupament.

Durant les fases del projecte, l'infant o jove aprèn a créixer quan decideix quines coses vol saber (coneixements), quines vol saber fer (habilitats i procediments) i com vol ser (valors i actituds). Gràcies a l'acció del grup, cadascú pot avaluar si ha assolit aquell progrés personal que s'havia plantejat en començar el projecte. Aquest procés demana al/a la cap-educador/a una atenció personalitzada a cada infant o jove.

Cada nova responsabilitat o situació del grup generarà noves necessitats i motivacions per a nous aprenentatges. Per això, perquè l'infant o jove progressi, cal que assumeixi responsabilitats en la vida del grup i en els seus projectes.

Quins avantatges ofereix aquest dinamisme

- Com es fa referència a l'apartat anterior, el progrés personal és l'objectiu bàsic de qualsevol acció educativa; per tant, en la vida de la unitat, el progrés personal permetrà a l'infant créixer, desenvolupar-se i aprendre mitjançant l'acció i, alhora, prendre consciència d'aquest procés.
- Fomentar l'autonomia personal. És el mateix infant o jove el protagonista del seu creixement.
- El progrés personal necessita d'espais de reflexió i autoavaluació perquè els infants i joves s'adonin dels progressos que han fet i puguin decidir cap a on volen seguir progressant.
- Amb l'acompanyament dels/de les caps, s'ha d'ajudar als infants i joves a progressar envers els valors que marca el projecte educatiu de l'agrupament i la llei escolta i guia.
- Un bon acompanyament individualitzat dels infants i joves ajudarà a que aquests vagin progressant com a persones en tots els àmbits que això comporta.
- El creixement de l'infant i jove és individual, però en l'escoltisme i el guiatge ho fa en el si de la unitat, dins un grup d'iguals; això fa que aprengui a relacionar-se, que hagi d'establir unes normes de

convivència, que aprengui a treballar en equip... facilita el progrés de les habilitats socials.

Què cal tenir en compte a l'hora de fer el seguiment del progrés personal

Com a educadors i educadores, a l'hora de fer el seguiment de manera explícita del progrés personal dels infants o joves de la unitat, cal tenir en compte:

- Cada persona es planteja uns objectius propis. Cal respectar els ritmes personals i les metes que cada persona s'estableixi.
- S'ha d'evolucionar seguint una progressió. Cal ser conscients que el progrés és evolutiu al llarg del temps i cal respectar aquest procés.
- Cal recordar que es volen transmetre uns valors i que l'infant o jove ha de progressar envers ells.
- Cal donar responsabilitats, que l'infant o jove les assumeixi el farà progressar.
- Cada infant i cada jove és el protagonista del seu propi progrés. Cadascú ha de ser conscient dels progressos que fa i cal que prengui les decisions que li semblin adients per seguir el seu camí de creixement personal.
- Cal oblidar-se que "*els de primer any són els petits, cal que primer aprenguin; els de tercer són els grans i, per tant, els responsables*". L'edat no és l'únic factor important en el progrés personal.
- Cada persona té un ritme diferent en l'assoliment del seu propi procés. Cal conèixer aquest ritme i respectar-lo tot acompanyant la persona en la seva evolució. Cal fer un seguiment individual de tothom, no només d'aquells i aquelles que es fan destacar, i valorar la part organitzativa, els sentiments,... Hem de valorar la persona en tots els seus àmbits.
- Cal una coherència dins les unitats i dins l'agrupament, l'infant o jove progressa des que entra fins que marxa de l'agrupament. Per tant, tot l'agrupament ha de seguir una mateixa línia que no es contradigui. Cal respondre la següent pregunta: si volem desenvolupar la potencialitat de les persones, quina estratègia educativa hem de seguir? Aquesta coherència entre les unitats la dóna el projecte educatiu de l'agrupament, on es recullen els valors en què es vol educar.
- Ha d'existir una coherència entre el progrés individual i la vida de la unitat. L'infant o jove es troba en una unitat i la vida d'aquesta condicionarà el ritme del seu progrés.

Quin és el paper del/de la cap en relació a aquest dinamisme

En l'aplicació de la pedagogia del projecte, cada individu és el protagonista de la seva acció i és mitjançant aquesta acció que es desenvoluparà el progrés personal.

El progrés personal ha de donar-se de manera integral en:

- l'adquisició de coneixements,
- l'adquisició d'habilitats i procediments, i
- l'adquisició de valors i actituds.

El/la cap ha de vetllar perquè aquest progrés personal es doni de manera integral en els tres àmbits esmentats, ho ha de fer potenciant que sigui l'infant o jove el veritable protagonista del seu creixement. Hem de procurar que l'infant o jove progressi en tots els àmbits de la persona (físic, intel·lectual, social, emocional i afectiu) per garantir-ne un creixement integral.

D'aquesta manera el/la cap ha d'ajudar l'infant o jove a marcar els seus propis objectius del procés. Per

això, cal que realitzi un acompanyament de l'infant o jove en el seu pas per la unitat i, alhora, ha de propiciar espais de reflexió per tal que l'infant o jove prengui consciència de les seves necessitats personals i estableixi els objectius per a aquest progrés. Un progrés fet però no constatat perd valor educatiu i no motiva a seguir creixent ni a plantejar noves fites de progrés. Cal trobar moments adequats i crear el clima necessari per provocar la reflexió, l'autoavaluació i el compromís de cada persona en el projecte.

Progrés individual versus progrés de la unitat

Entre el progrés de cada infant i jove i el de la unitat es produeix una interacció. El progrés de la unitat és una suma dels progressos personals, que no es poden produir sense viure'ls, constatar-los i compartir-los amb el grup. És en el grup on l'infant o jove s'interrelaciona amb el grup d'iguals, esdevenint aquesta interacció font d'aprenentatge i enriquiment personal.

Joc Institucional**Com es defineix aquest dinamisme**

Aquest dinamisme potencia la persona com a protagonista i l'aprenentatge i pràctica del joc democràtic. El repartiment de les funcions, responsabilitats i àmbits de decisió en el gran grup habitua els infants i joves a la presa de decisions de manera democràtica. Així, s'impulsa la maduració de persones responsables capaces d'arribar al consens.

La capacitat d'organització i de gestió només es posa de manifest quan hi ha alguna cosa a gestionar. Les institucions de la unitat són creades per ésser dotades del contingut real que el projecte les hi atorga i, al mateix temps, forneixen un dels principis bàsics de la pedagogia escolta i guia: educar en el joc democràtic i fonamentar-hi diferents actituds personals i socials.

L'equip de caps és el primer responsable que la presa de decisions a la unitat es faci de manera democràtica.

Les institucions de la unitat

L'escoltisme i el guiatge es proposen la tasca de formar persones responsables, compromeses i alhora lliures. Per això, tradicionalment, s'han creat unes institucions amb la finalitat que els infants i joves s'habituin a prendre decisions, a responsabilitzar-se'n i a donar-ne raons quan el grup ho requereixi. Així, els infants i joves aprenen que, abans de prendre una decisió que afecti la col·lectivitat, cal escoltar l'opinió dels altres i el consell dels que tenen més experiència.

Per tal de poder arribar a una presa de decisions participada per tothom, cal organitzar el grup de manera eficient. Cada unitat ha de trobar les eines que li siguin útils per assolir aquest objectiu i per treballar el joc institucional.

Models de participació

Quan es parla de joc institucional es fa referència, com s'ha dit, a models de participació. El foment d'aquesta educació per a la participació és una mesura necessària per avançar en la formació cívica dels infants i joves tant en el coneixement dels mecanismes de funcionament del sistema democràtic com en l'estímul del dret de participació.

Treballant la participació es potencia un esperit cívic crític i compromès alhora, i es fomenta un procés d'avançament en una democràcia participativa. Pensar com hom s'organitza a agrupament és pensar com hom vol que s'organitzi la societat del futur.

- Al cau hi ha d'haver espais on es decideixin les

coses, espais per portar a terme allò que s'ha decidit i espais on decidir les normes d'organització per funcionar. Cal vetllar per com es prenen les decisions, com es porten a terme i com es revisen, com s'organitza la unitat i com es resolen els conflictes. El més important no són els noms dels consells, sinó l'ús que se'n fa. El/la cap ha de vetllar perquè es creïn aquests espais diferenciats. El joc simbòlic pot ajudar a donar força a aquests espais.

- En les normes d'organització (constitució, carta de la unitat o de l'estol,...) hi ha d'haver les normes per al bon funcionament de la unitat, els valors en els quals es vol créixer, l'organització de les tasques,... i, també, com s'han de resoldre els conflictes individuals i col·lectius.

- De vegades, cal escollir representants per assistir a diferents espais de decisió. Cal explicar als infants o joves per què serveixen els representants, quina és la seva funció.

Quins avantatges ofereix aquest dinamisme

- Els nois i les noies han de ser els veritables protagonistes de l'agrupament.

- Els projectes els han de gestionar els nois i les noies. Qui pren les decisions del dia a dia, de la gestió del cau o d'un projecte (què cal fer ara, què cal comprar)?

- Els nois i les noies participen de les grans decisions de l'agrupament?

- Qui decideix on donem l'1% solidari?

- Quan surt un conflicte, qui pren les decisions? Com participen els nois i les noies? Què hi diu la carta de la unitat?

- Cal arriscar i que els nois i les noies s'impliquin cada vegada més en la gestió del cau: poden fer reunions amb l'encarregat de material per decidir quin material els fa falta a la unitat o amb l'economista per parlar de les assignacions que els pertocuen?

- Sovint els/les caps pensen que com que, ells i elles són massa petits, no ho poden entendre i decidir. Si es volen aconseguir persones autònomes capaces de fer un pressupost, d'organitzar-se, de prendre decisions,... els hem d'educar durant tota la seva estada a l'agrupament, des del primer dia, en tots aquests aspectes.

Per exemple, es podrien fer unes comissions on hi hagi representants de totes les unitats escollits democràticament i uns quants caps en representació del consell d'agrupament, que s'encarreguin de la gestió d'aquestes àrees

(economia, material,...). El més important d'aquestes comissions són la càrrega i valor simbòlic que tenen, que van creant un clima de participació, i que fan posar en joc les responsabilitats i els processos interns d'elecció de representants.

Com es decideix qui va a les comissions: democràticament, amb implicació de tothom? En les comissions de coordinació o d'expedició,... uns quants decideixen per tots. Normalment, el criteri per entrar a aquests llocs de decisió és l'edat i no l'interès personal o la motivació o capacitat; és aquest un criteri prou democràtic? I què s'ha de dir dels consells d'honor...

- Ajuda a treballar el diàleg (escoltar allò que ens diuen els altres) enfront de la discussió (defensar l'opinió pròpia). Els infants i joves aprenen que no

sempre tenen la raó i que, amb el diàleg, es poden arribar a acords més bons i acceptats per tothom.

- El moment de prendre decisions a la unitat, també és un bon espai per ensenyar als infants i joves que vol dir arribar a un consens (és una decisió acceptada unànimement fruit de les aportacions de tothom).
- Permet treballar la resolució de conflictes: es tenen unes normes de convivència decidides entre tots i totes i uns espais per resoldre els conflictes; tot això, emmarcat pels valors de la pau i el diàleg.
- Permet que els infants i joves aprenguin que ser representant d'un grup vol dir exposar l'opinió del grup i no la pròpia. També ensenya el grup a triar bons representants i a confiar-hi.

Fraternitat Universal

Aquest dinamisme dona a qualsevol activitat la dimensió d'obertura, solidaritat i esperit de servei. A partir de la descoberta i la relació directa amb l'entorn més immediat i d'una manera progressiva, els nois i les noies arribaran a conèixer, valorar i comprometre's amb realitats d'abast més ampli.

El trinomi descoberta–compromís–servei sintetitza la manera de fer present la fraternitat universal en el nostre context educatiu.

La descoberta d'una realitat concreta demanarà un compromís al/a la jove per realitzar un servei de cara a la transformació social.

S'està aplicant el dinamisme de la fraternitat universal quan una descoberta porta a comprometre's i a fer servei. Un servei és un projecte que té present el valor de la fraternitat. Si en els projectes de grup es para atenció a la descoberta, el compromís i el servei, s'estarà educant per a l'obertura, la tolerància i la solidaritat.

Com podem determinar el servei

- Cal partir de la premissa que la fraternitat universal és un dinamisme que cal treballar a totes les unitats de manera coherent i progressiva.
- Cal, alhora, que el servei que es realitzi sigui fruit d'una anàlisi de les necessitats de l'entorn per tal de transformar-lo. Aquestes propostes poden ajudar-hi:
 - Conèixer l'entorn immediat (poble, barri o ciutat).
 - Realitzar descobertes dels indrets on es fan sortides o campaments.
 - Fer descobertes de realitats desfavorides i de persones i entitats que hi treballin.
 - Col·laborar en tots aquells(quins?) àmbits fent-hi un servei.
 - Obertura a les altres unitats.
 - Germanor, solidaritat.
 - Sentit comunitari.

Com podem treballar aquest dinamisme

Podem treballar-lo de moltes maneres; aquestes només són unes quantes de les moltes possibilitats amb què comptem:

- Proposant o encaminant la unitat a fer descobertes abans de triar un projecte.
- Amb una actitud per part de l'equip de caps encaminada a fer observar i descobrir als infants i joves les petites realitats que es van trobant cada dia.
- Provocant que els projectes que es trien siguin,

a més de per passar-ho bé, útils per a algú, amb esperit de servei.

- Cal fer projectes al cau amb la finalitat de voler intervenir en el nostre entorn per transformar-lo, però per això abans cal conèixer-lo.
- Cal estimular el debat social entre els nostres nois i noies: Fins a quin punt som responsables del funcionament i dels problemes de la nostra societat? Ens sembla bé? Només ho acceptem? Podem fer-hi alguna cosa?

Per què serveix aquest dinamisme

- És el dinamisme que dona sentit a l'escoltisme i el guiatge: s'eduquen infants i joves perquè vulguin transformar la societat en una de millor.
- Ensenya a ser agents actius de la societat i a no quedar-se passius davant de les injustícies
- Permet treballar amb els infants i joves el fet que totes les persones som iguals i tenim els mateixos drets, independentment del lloc de naixement.
- Fa que l'infant o jove prengui un compromís envers els altres i la societat.
- Amb aquest dinamisme, l'infant o jove pren consciència que no està sol, que forma part d'una societat i que, en la mesura en què ajudi a millorar-la, està millorant la seva qualitat de vida.
- Ensenya a anar pel món amb els ulls oberts, a aprendre a analitzar per un mateix la realitat que ens envolta i a tenir criteris propis.
- Ajuda a estimular el debat social.
- A poc a poc, l'infant o jove va descobrint que forma part d'una unitat, d'un agrupament, que hi ha més agrupaments al seu costat... que forma part d'un moviment estès arreu del món.

Dimensió internacional de l'escoltisme

La descoberta de l'entorn va des de la realitat més propera del poble, barri o ciutat fins a la descoberta de tot el món.

MEG forma part de l'escoltisme europeu i mundial, això ens ofereix la possibilitat d'obertura internacional i permet als nois i les noies que formen part del Moviment conèixer d'altres realitats.

L'intercanvi suposa per al noi o la noia un aprenentatge no només de maneres concretes de fer escoltisme sinó de cultures i maneres de viure.

La dimensió internacional del Moviment permet al noi o la noia ensenyar allò que fa a l'agrupament i com ho fa, enriquint-se de l'experiència de descobrir noves realitats dins el món de l'escoltisme i el guiatge.

Compromís

El compromís és un gest personal de responsabilitat davant del grup i es manifesta en les successives, i cada vegada més exigents, responsabilitats que el noi o la noia assumeix des de la seva entrada en el grup. L'explicitació del compromís davant del grup suposa l'acceptació i integració plena en el grup i la intenció manifesta d'assumir personalment i de manera progressiva els valors expressats a la llei escolta i guia.

El compromís té veritable sentit quan pot experimentar-se. El noi o la noia que ha fet explícit el seu compromís pot dur-lo a terme mitjançant la pedagogia del projecte. Hom també progressa gràcies al compromís, perquè pot avaluar la pròpia tasca i les pròpies actituds, i coneixent el compromís dels seus companys i companyes pot acompanyar-los en el seu aprenentatge.

El compromís no ho és únicament de progrés o millora personal, sinó que implica la persona que el pren cap a un compromís de vida de cara a la societat i el nostre entorn.

Les dimensions del compromís

El compromís pot prendre una dimensió individual, quan és el noi o la noia qui pren un compromís personal envers un mateix. Fruit de la reflexió el noi o la noia es compromet davant del grup. Aquest compromís és personal perquè es pren individualment i suposa un creixement i un aprenentatge personal.

El compromís també pot prendre una dimensió de grup quan és aquest qui es compromet davant de la societat o l'agrupament en el desenvolupament d'unes tasques concretes. No és només el noi o la noia qui pren un compromís sinó que ho fa juntament amb la resta de nois i noies del grup i de manera conjunta. És el grup en la vida de la unitat qui dona sentit al projecte individual i és aquest qui ajuda l'infant o jove a avançar en el seu compromís. S'educa així la importància del compromís col·lectiu en la societat.

Compromís i progrés personal

El compromís està íntimament lligat al progrés personal: en el compromís, l'infant o jove fa explícita la seva intenció de progressar, reflexiona sobre el seu progrés i es compromet tenint-lo en compte. Si es vol que la nostra intervenció educativa sigui efectiva, cal desvetllar en l'infant o jove aquesta voluntat i afany d'autosuperació dia a dia.

Cal treballar el compromís en el dia a dia:

- fent que l'infant o jove assumeixi i compleixi les seves responsabilitats;
- desvetllant en l'infant o jove la voluntat i l'afany d'autosuperar-se dia a dia;
- fent que els infants i joves coneguin la llei escolta i guia no com a norma, sinó com a pauta de valors per un estil de vida determinat, com un codi de valors que defineix un model de persona que tothom acceptaria;
- vetllant perquè l'infant o jove es comprometi en uns valors i perquè sigui fidel a ells tant al cau com fora del cau;
- ajudant l'infant o jove perquè progressivament vagi adquirint un compromís envers els altres, començant a la unitat, la família i l'entorn més proper per arribar al compromís de millorar la societat;
- fent que els infants i joves estableixin les seves normes de funcionament i organització i es comprometin a respectar-les en tot moment;
- Sent puntuals al cau i participant en totes les activitats de la unitat.

La promesa:

- Ha de ser un procés intern d'automillora, un espai per reflexionar sobre un mateix.
- El compromís és individual; cal potenciar l'autenticitat i la confiança de l'infant o jove.
- Cal fer un acompanyament a l'infant o jove perquè pugui fer la seva promesa, ajudant-lo a créixer. No volem tan sols un sí o no estàs preparat per fer-la (consell d'honor, de roca,...).
- Té valor que l'infant o jove l'expliciti la promesa davant la unitat, perquè així fa partícips i còmplices a la resta de la unitat, que pot seguir vetllant per ajudar la persona a portar la promesa endavant i a seguir creixent.

Per què serveix aquest dinamisme

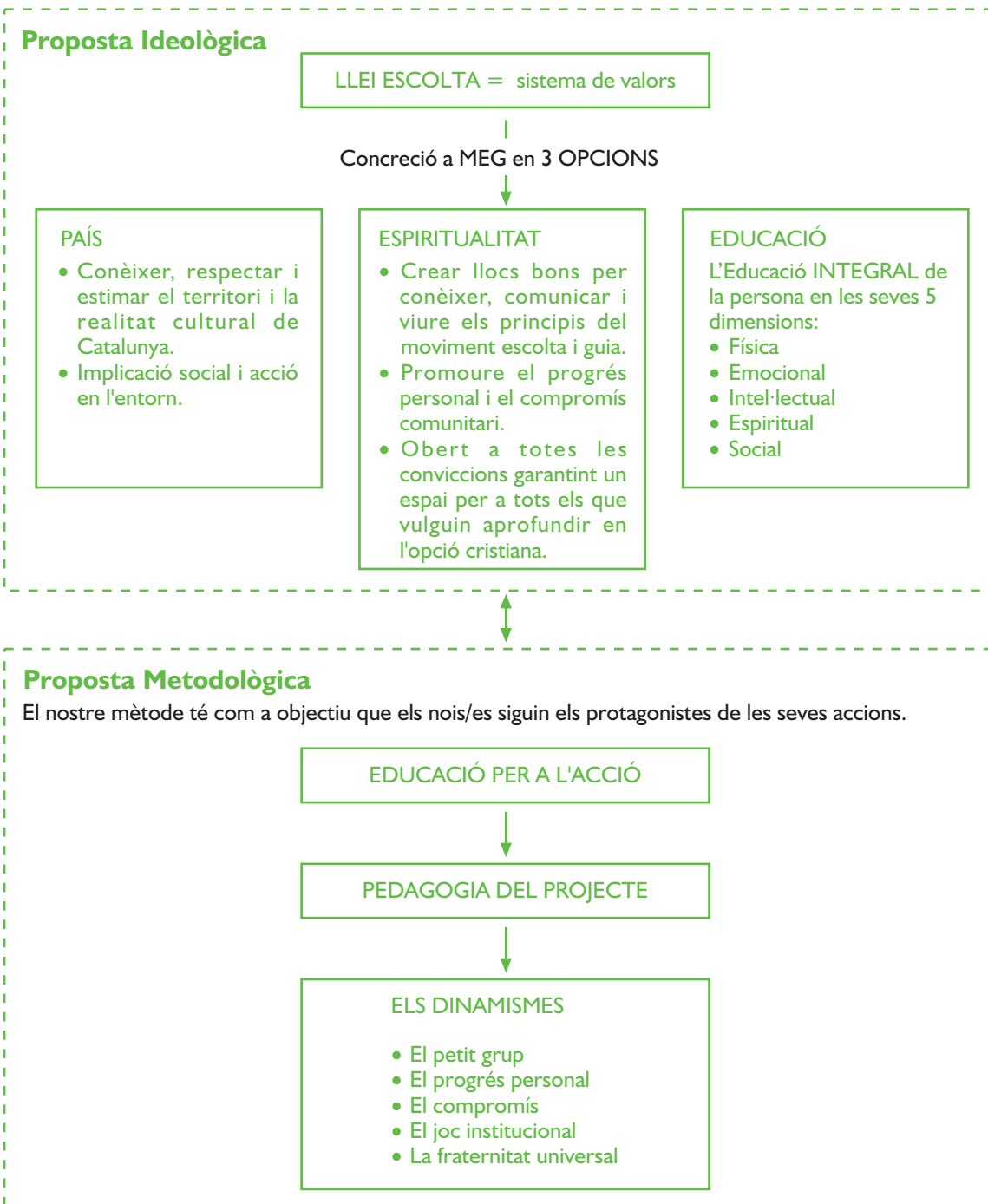
- Ajuda l'infant o jove a orientar el seu creixement personal. Ensenya a reflexionar sobre un mateix.
- Quan l'infant o jove es compromet amb un projecte, està aprenent la importància de treballar en equip i que, per aconseguir el resultat desitjat, tothom ha de fer bé la seva part. Ensenya a fer la feina ben feta.
- El compromís també ensenya a assumir responsabilitats.
- El compromís, en la seva dimensió de grup, serveix com a entrenament per al compromís col·lectiu en la societat.

- El compromís amb els altres/societat ensenya a l'infant o jove a no restar indiferent davant de les coses que no li agraden.
- El compromís també ajuda els infants i joves a anar establint l'escala de valors que regirà el seu dia a dia.

QUADRE RESUM: Model Educatiu

I TOT AIXÒ PER QUÈ? PER EDUCAR PERSONES QUE TRANSFORMIN LA SOCIETAT

Aquesta publicació és fruit del treball fet a la Taula Pedagògica General entre els anys 2002 i 2005

